

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **L. S.**, zast. advokátem JUDr. Zdeňkem Hrabou, se sídlem Říčany u Prahy, Kamlerova 795, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. prosince 2004, č. j. 60 Az 164/2004 – 23,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**
- III.** Odměna advokáta JUDr. Zdeňka Hraby **se určuje** částkou 2558,50 Kč, která mu bude vyplacena z účtu NSS do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobkyně jako stěžovatelka brojí proti rozsudku shora označenému, kterým byla zamítnuta žaloba stěžovatelky proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 8. 2004, č. j. OAM-2580/VL-20-11-2004. Tímto rozhodnutím žalovaný vyslovil zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Žalobě, kterou stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného uplatnil, Krajský soud v Ostravě jako soud I. stupně nevyhověl a zamítl ji jako nedůvodnou. Vyšel přitom z obsahu správního

spisu, který byl k dispozici a uzavřel, že žalovaný postupoval správně, když žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu; je totiž parné, že důvody, které stěžovatelka uvedla, nejsou podřaditelné pod žádný důvod vymezený v § 12 písm. a) a b) zákona o azylu a žádost o udělení azylu je zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Důvody, pro které stěžovatelka opustila vlast a kterými svoji žádost o azylu zdůvodňovala, jsou sice z jejího pohledu zřejmě závažné, ale nejsou těmi důvody, pro které by jí měl být udělen azyl. Vzhledem k tomu, že žalovaný zamítl žádost stěžovatelky o azyl jako zjevně nedůvodnou, vyčerpal celý předmět řízení o dané záležitosti.

Stěžovatelka v kasační stížnosti, doplněné ustanoveným zástupcem, uvádí důvody stanovené zákonem, specifikované v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v platném znění. Odkazuje rovněž na čl. 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, rovněž tak na čl. 43 téhož.

Namítá, že ve své žádosti o udělení azylu uvedla obavu z návratu do vlasti z důvodu nebezpečí, které jí hrozí od osob, u nichž se s ohledem na svou sociální situaci zadlužila. V průběhu azylového řízení bylo objasněno, že stěžovatelka pochází z chudých poměrů a že není v jejích silách vyřešit svou situaci přestěhováním do jiné části Ukrajiny či jiným způsobem ze pomoci nějaké státní instituce či nevládní organizace. Jak navíc vyplývá ze Zprávy ministerstva zahraničních věcí USA z roku 2001, státní úřady na Ukrajině trpí z důvodu silné korupce aktivity kriminálních živlů bez toho, aby nějak výrazně zasahovaly na ochranu „řadových“ občanů. Státní moc na Ukrajině svou nečinností toleruje propojení úředníků státních orgánů s organizovaným zločinem a korupcí a nečiní dostatečná opatření k ochraně občanů, kteří nemají dostatečně silné politické či ekonomické postavení. Při zvážení těchto skutečností a s přihlédnutím k tomu, že osoby, u nichž se stěžovatelka zadlužila a které jí z tohoto důvodu vyhrožovaly, jsou osobami zabývajícími se půjčováním peněz ze neúměrně vysoký úrok (lichvou), lze dospět k odůvodněnému zájmu, že tyto osoby jsou schopny prosadit své zájmy nelegálním způsobem a v případě potřeby mohou ve smyslu Zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA patřičně ovlivnit i činnost příslušných státních orgánů. Pokud státní moc nedokáže občanům postiženým nelegálním vymáháním peněz poskytnout účinnou ochranu, a v podstatě nelegální praktiky bohatých vyděračů podporuje, jsou zde dle názoru stěžovatelky dány důvody, které by měly být podřazeny pod důvody udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

Soud napadeným rozsudkem shora vytýkané vady rozhodnutí žalovaného neodstranil a konstatoval, že stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, neboť důvody, pro které byla dle vlastního tvrzení pronásledována, byly dle názoru soudu zcela soukromého charakteru, ekonomicky motivované. Proti tomuto odůvodnění stěžovatelka namítá, že v případě, kdy žadatel o azyl opustil zemi původu z důvodů problémů se soukromými osobami, nelze bez bližšího zhodnocení všech okolností a souvislostí rozhodnout, že tyto problémy jsou „zcela“ soukromého charakteru, a *a priori* jeho žádost označit jako zjevně nedůvodnou. Původcem pronásledování nemusejí být pouze státní úřady. O pronásledování se jedná také v případě, kdy ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání jsou podporována či trpěna státními úřady nebo pokud stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Aktivity soukromých osob proto mohou být podle okolností také posouzeny jako pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu. Soud však tyto skutečnosti vůbec nevzal v úvahu a napadený rozsudek je tak stížen vadou, která mohla mít za následek

nezákonné rozhodnutí o věci samé. Stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení, současně žádá o odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí.

Z vyjádření žalovaného vyplývá, že bez dalšího odkazuje na správní spis a nepodporuje návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne, proto nemohla být zohledněna stěžovatelčina argumentace články 53 a 43 Příručky Úřady vysokého komisaře OSN pro uprchlíky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Krajský soud v Ostravě dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatelka neuvedla v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když posoudil žádost stěžovatelky o udělení azylu jako nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Na základě výše uvedeného soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. může nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívat buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže

i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

K aplikaci ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu je nucen Nejvyšší správní soud připomenout, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. g) zákona, totiž, že stěžovatelka jako jediný důvod pro udělení azylu uvedla, že se snaží zlegalizovat svůj pobyt na území ČR, jde o důvody, které jsou pro udělení azylu nerozhodné. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Zamítl-li správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu, postupoval v souladu se zákonem. Nepříslušelo-li o relevantních důvodech pro udělení azylu rozhodovat správnímu orgánu, nemohla být tato skutečnost přezkoumávána ani soudem. Rozhodnutí žalovaného i kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem.

Nejvyšší správní soud považuje za vhodné zmínit rozhodnutí tohoto soudu (5 Azs 25/2003 - 94), který říká, že zákonodárce v § 12 zákona o azylu implementoval článek 1 písm. A. odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, přijaté v Ženevě dne 28. 7. 1951, a článek 1 odst. 2 Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, přijatého v New Yorku dne 31. 1. 1967, vyhlášené sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb., z nichž zřetelně vyplývá, že pojem uprchlík se vztahuje na osobu, která se nachází mimo svou vlast a obává se represí ze strany státu z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě, resp. sociální skupině. Strach vrátit se do vlasti kvůli neznámým vyděračům takovou státní represí není. V takovém případě je namístež zamítnout žádost o azyl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.

Jiný rozsudek Nejvyššího správního soudu (2 Azs 27/2003 - 59) uvádí, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán negativní rozhodnutí dle § 12 citovaného zákona; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 spr. ř. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, který má mimo jiné odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině ve státě, jehož občanství má nebo ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Pro udělení azylu z uvedeného důvodu je tedy třeba, aby u žadatele o azyl byly naplněny dvě základní podmínky. První podmínkou je odůvodněný strach z pronásledování. Stěžovatel se domnívá, že tato podmínka je v jeho případě naplněna. Podle ust. § 2 odst. 6 zákona o azylu se za pronásledování

považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Druhou podmínkou, kterou zákon o azylu vyžaduje, je odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině.

V daném případě stěžovatelka žádost o udělení azylu odůvodnila obtížemi soukromého charakteru se soukromými osobami, tzv. mafií, aniž by jakkoli zmiňovala své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občankou.

Správní orgán dospěl k závěru, že stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že byl ve své vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a neuvedla v případě návratu do vlasti, žádnou konkrétní obavu, kterou by bylo možno považovat za odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Skutečnosti uváděné stěžovatelkou nelze považovat za pronásledování ve smyslu ust. § 12 písmeno b) zákona o azylu. Stěžovatelka neopustila Ukrajinu z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod nebo z důvodů rasy náboženství nebo politického přesvědčení. Při řešení svých problémů se ani neobrátila na státní orgány Ukrajiny, z toho tedy nelze bez dalšího dovozovat zapojení státních orgánů do jejího pronásledování.

Ze správního spisu jednoznačně vyplynulo, že stěžovatelka nikdy nevyvíjela žádnou činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ani se sama aktivně politicky neangažovala. V azylovém řízení stěžovatelka na opakované dotazy správního orgánu sdělovala důvody odlišné těm, pro které lze udělit azyl dle zákona o azylu. Zejména uváděla ekonomické problémy související s nedobрым stavem ukrajinského hospodářství po rozpadu bývalého Sovětského svazu a snaha o legalizaci pobytu na území ČR, jelikož neměla cestovní doklad. Tyto však nelze považovat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, tento názor vyslovil žalovaný v rozhodnutí o azylu a Nejvyšší správní soud se s ním ztotožňuje; stěžovatel nedoložil vlastní iniciativu ve smyslu řešení své situace v zemi původu buď se státními orgány nebo přestěhováním se do jiného místa v zemi původu. Důvody pro udělení azylu posoudil proto správní orgán a následně i krajský soud za stavu, kdy žádost o udělení azylu byla podána dne 11. 8. 2004 a rozhodnutí ve věci vydal žalovaný dne 25. 8. 2004, jako souladný s podmínkami uvedenými v § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Správní orgán a následně i soud se proto nezákonnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nedopustily.

Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými ani další námitky stěžovatelky o tvrzeném nedostatečném dokazování a jeho vlivu a o nesprávném posouzení právní otázky o vadnosti předcházejícího správního řízení dle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud shodně se závěrem krajského soudu shledal rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeného dokazování. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. a), b) zákona o azylu, vycházel.

Správní orgán nemá povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.

Argumentem pro podání kasační stížnosti z dalšího důvodu, a to podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je nepřezkoumatelnost, spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Námitku uplatněnou v tomto ohledu neshledal Nejvyšší správní soud opodstatněnou, když její konstatování zůstalo pouze v obecné rovině. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatelku z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházely a jakými právními úvahami se při rozhodování řídily.

Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatelce nebyl soudem k jeho žádosti ustanoven tlumočník pro řízení o kasační stížnosti, neboť potřeba jeho ustanovení nevyšla vzhledem k okolnostem případu v řízení před soudem najevo (§ 18 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.). Stěžovatelce byl ustanoven advokát na její žádost pro řízení o kasační stížnosti.

Soud I. stupně byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku, které stěžovatelka uvedla, přičemž vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že nebyly zjištěny vytýkané vady správního řízení, pro které měl soud I. stupně napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Pokud se po přezkoumání rozhodnutí správního orgánu v intencích soudního řádu správního, onen soud ztotožnil se závěry obsaženými v rozhodnutí žalovaného, když tyto závěry shledal správními, nezbylo mu, než žalobu proti rozhodnutí správního orgánu zamítnout.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatelkou podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 56 odst. 2 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 s. ř. s. rozhodl o kasační stížnosti přednostně, nerozhodoval již o podaném návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává. Soudem ustanovenému advokátovi byla odměna stanovena podle § 7, § 9 odst. 3 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění vyhl. č. 68/2003 Sb. ve výši 2150 Kč /2 úkony: dle § 11 odst. 1 písm. b) první porada, převzetí, příprava věci, je-li zástupce ustanoven soudem, písm. d) písemné podání ve věci samé – doplnění kasační stížnosti a náhrady hotových výdajů 2 x 75 Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky/, zvýšená o DPH v sazbě 19% ve výši 408,50 Kč.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. října 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu